

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Sirviö, Tomi

Title: Louise Glück: Uskollinen ja hyveellinen yö

Year: 2021

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittaja, 2021

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Sirviö, T. (2021). Louise Glück: Uskollinen ja hyveellinen yö. Maailmankirjat : käännöskirjallisuuden verkkolehti, 20.4.2021. <https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/louise-gluck-uskollinen-ja-hyveellinen-yo/>

Louise Glück: Uskollinen ja hyveellinen yö

[PM/30 ADMIN](#)

TOMI SIRVIÖ – 20.4.2021

Louise Glückin (s.1943) runokokoelma *Uskollinen ja hyveellinen yö* yhdistää arjen kuvausta elämäkerrallisilta tuntuviin aineksiin, ritaritaruihin ja helvetin näkyihin, jopa yliluonnollisiin kokemuksiin, jotka voi tulkita paikoin myös unina tai harhoina. Glückille myönnettiin vuonna 2020 kirjallisuuden Nobel-palkinto.

Kokoelmaa ei ole jaettu osastoihin ja näin se lähestyy yhtenäisyydessään runoelmaa. Monessa runossa sivutaan runojen puhujan vanhempien ja vauvasisaruksen kohtaloa. He ovat kuolleet auto-onnettomuudessa runojen minän ollessa lapsi, ja hän on jäänyt yksin veljensä kanssa. Nuori täti on alkanut heidän huoltajakseen. Runojen minä on ollut alusta asti kuin jonkinlaisessa sankaritarinassa, jossa hänen on pitänyt selviytyä.

Kokoelman alkupään runossa ”Seikkailu” runon minä luopuu joka yö jostain tärkeästä asiasta, kuten rakkaudesta tai runoudesta. Hän siis luopuu kuin kaikesta elämässään, ja lopulta hän pääsee eräänä yönä vaeltamaan kuolleiden valtakunnassa. Runon lopussa hän ei ole varma, onko hän kuolleiden maailmassa vai elävien todellisuudessa. Hän herää sängystään ja huomaa että joku, ehkä joku kuollut rakastettu jonka hän on onnistunut tuomaan takaisin kuoleman maailmasta, on nukkunut hänen vierellään:

Sinä olit ollut vierelläni –
toisessa tyynyssä oli painauma.
Olimme päässeet pakoon kuolemasta –
vai oliko tämä jyrkänteeltä avautuma maisema?
(Glück 2014/2020, 11.)

Runo toimii eräänlaisena porttina ritarin seikkailulle Helvetissä ja kaikki kokoelman arkisetkin runot on tulkittavissa ritaritarun kontekstissa. Tätä lukutapaa vahvistaa teoksen aloittava runo ”Vertaus”, joka sisältää kuin lukuohjeen: pyhiinvaeltajat noudattavat Pyhän Franciscuksen sanoja, joiden mukaan pyhän ja ehkä runollisen voi nähdä ”kimmeltävän kivien keskellä” (Glück 2014/2020, 7). Siispä myös takakannen lupaavan ritaritarun osaset voi nähdä aivan tavallisesta arjesta kertovissa runoissa.

Moni teoksen runo mukailee ritaritarua nimellään tai viittaa ritareihin jotenkin muuten. Jotkut runot voi vaivattomammin sijoittaa ritaritarun tarinajatkumoon. Esimerkiksi runossa ”Hevonen ja ratsastaja” ratsastaja ei voi jättää hevosta yksin, koska ei enää tiedä mikä osa hevonen on häntä itseään. Runosta tulee mieleen Miguel de Cervantesin romaanin liiasta ritaritarinoiden lukemisesta sekaisin mennyt Don Quijote, ja hänen päähänpistojensa tukeva avustajansa Sancho Panza. Molemmat ovat kuin saman ihmisen eri puolia – varsinkin tämän runon kontekstissa. Runo sijoittuu ritaritarinan jatkumossa loppuun, kun ritari palaa kotiin. Ritarius rinnastuu kokoelmassa myös taiteilijuuteen. Runojen minä on paitsi kirjailija myös kuvataiteilija, mikä tuo mieleen yhteneväisyydet ritarin aseiden ja taiteilijan välineiden välillä; miekat ja peitset ovat kuin kyniä ja siveltimiä.

Kuolema on teoksessa toinen todellisuus, joka menee aina hetkeksi päällekkäin kuolevaisten todellisuuden kanssa. Runon puhuja kohtaa usein kuolleet omaisensa, mutta nämä jäävät aina etäisiksi. Runossa ”Alkumaisema” runon minä on vanhempiansa haudalla, ja hän kuulee äitinsä sanovan että runon minä on astunut isänsä päälle. Sitten hän astuu vahingossa äitinsä päälle. Hän tajuaa ettei olekaan hautausmaalla vaan puutarhassa, jonka hän on vain kuvitellut hautausmaaksi. Hän kohtaa veturinkuljettajan, joka saattaa ollakin itse asiassa lautturi Kharon ja joka sanoo että hänen tulisi seurata raiteita sinne mistä tuli. Lopulta hän saa kaupungissa rauhan: ”Kaupunki on paikka, jonne katoan”. (Glück 2014/2020, 29.) Runon minän ei ole vielä aika kuolla.

Runoja lukiessa odottaa että jotain ihmeellistä tapahtuu mutta usein se jääkin tapahtumatta ja juuri tuossa tapahtumattomuudessa onkin se ihmeellinen. Usein tämä ihmeellinen liittyy taiteen kokemiseen tai taitelijana olemiseen. Toisinaan taas jokin tavallinen kokemus saakin uuden ja ihmeellisen valituksen. Esimerkiksi proosarunossa "Kaunokirjallinen teos" nämä molemmat ihmeellisen kokemuksen puolet yhdistyvät, kun runon minä kohtaa tyhjyyden tunteen luettuaan romaanin loppuun ja jäädessään ikävöimään sen henkilöitä. Hän menee ulos ja sytyttää tupakan, joka on viimeisen elonjääneen merkkivalo. (Glück 2014/2020, 61.)

Runossa "Menneisyys" tuuli kuulostaa yhtä oudolta kuin elokuvissa ja välittää kuolleen äidin tyhjiä viestejä. Runo tuo mieleeni sen hetken kun itsekin tunnen olevani jossain Lostin kaltaisessa tv-sarjassa, kun junan, tuulen tai kaukaisen auton ääni merkitsee hetken samantapaisella historian tai olemassaolon tason mysteeriä ilmaisevalla ääniefektillä kuin tv-sarjassa.

Sitä ihmeellistä, joka kiitäisi todellisuudessa kokijansa ohi pelkkänä hetkenä, voi pysähtyä runossa tutkimaan. Tarkasti luettuna kokoelma hahmottelee myös kuolemanjälkeistä elämää, joka on samantapaista kuin maanpäällinen elämä mutta kuitenkin järkyttävän erilaista. Runossa "Vierailijoita ulkomailta" elämä taivaassa on ensisilmäyksellä leppoista mutta seuraavassa hetkessä paljastuukin taivaan painajaismainen tunnelma:

Me luumme kirjasi kun ne saapuvat taivaaseen.
Harvoin enää mainitset meidät, harvoin sisaresi.
Ja he osoittivat kuollutta sisartani, täysin vierasta,
äitini syliin tiukasti kiedottua."
(Glück 2014/2020, 26.)

On kuin vauvana kuollut sisar olisi koko ikuisuuden sidottuna äitiinsä. Ja on kuin vauvasisar olisi taivaassakin kuollut mutta vanhemmat olisivat kuin eläviä, toimivia. Lukija saattaa myös pohtia, milloin kirja pääsee taivaaseen – ehkä silloin kun se on tulkittu loppuun. Ehkä myös "Alkumaisemassa" esiintynyt hautausmaa on kuoleman todellisuudessa puutarha.

Glückin tyyli on paikoin toisteinen, mutta se on varmasti harkittu valinta ja alleviivaa esimerkiksi runon minän väsymystä runossa "Kertomus päivästä":

Pitkälle yöhön istuin pöydässä ääressä synkeänä mietiskellen
kunnes pääni oli niin raskas ja tyhjä
että oli pakko asettua makaamaan
mutta en asettunut makaamaan
(Glück 2014/2020, 62).

Glück käyttää säkeenylytystä toisteisen makuisissakin kohdissa dramaattisesti: ”Äiti kuoli viime yönä,/ Äiti joka ei koskaan kuole” (Glück 2014/2020, 67). On kuin runojen minän äiti olisi kuolleenakin elossa, kuin hän olisi vain hieman poissaoleva, sillä hänestä kerrotaan niin monessa runossa. Runossa kohdataan muiston ikuisuus. Ehkä toisteisuuden on määrä vihjata että lukemisenkin voi toistaa ja toisella kertaa lukea eri tavalla.

Kokoelman takakannessa Glückin runojen kerrotaan sisältävän paljon kielellä leikittelyä, jota on Anni Sumarin kääntämänä päätynyt suomennokseenkin:

Niin palasin kotiin.

Seisoin kauan

pienen katoksen alla jonne portaat päättyivät

kieltäytyen avaamasta ovea.

(Glück 2014/2020, 63.)

Jää avoimeksi, kieltäytyvätkö portaat vai runon minä avaamasta ovea. Ehkä runon minä on osa ympärillään olevaa esineistöä ja maisemaa, ehkä hänen kätensä ovat portaat eikä hän tällöin kykene avaamaan ovea.

Myöhemmin, samassa runossa, hän itsekin ymmärtää valaistumisen kaltaisessa tilassa olevansa tekstuaalisten strategioiden tulos:

Suljin silmäni.

Minua repivät kahtaalle vastakohtaisuuksien rakenne

ja kertomuksen rakenne.

(Glück 2014/2020, 63.)

Tavallisetkin kielen rakenteet kätkevät siis monimerkityksisyyttä alleen *Uskollisessa ja Hyveellisessä yössä*. Ihmeellinen ei ole Glückin kokoelmassa vain pelkää arjen mystifointia vaan se läpäisee tekstin kaikki eri asteet.

Lousi Glück 2014/2020 *Uskollinen ja Hyveellinen yö (Faithful and Virtuous Night)* Suomentanut Anni Sumari. Vantaa: Enostone

Tomi Sirviö on runoilija ja kirjoittamisen väitöskirjatutkija Jyväskylän yliopistosta